49՝Դ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1298 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 17/30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1905 1 ՇԱՊԱՆ 1323 – 17 ԻԼՈՒԻ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԱՐՔԻ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գաղղ Ափ Ճառուտի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌سی
صاحب امتیازی : اوهانس فره
ادارهسی باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեց-ամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՆԵՑՈՒԿԸ

Ձեր զաւակներէն որո՞ւն համար աւելի շատ զոհողութիւն ըրած էք. ասոնցմէ ո՞րը աւելի անքնութիւն, նեղութիւն ու աշխատանք պատճառած է ձեզ. Անդրադարձէ՛ք ամբողջ մը ձեր ամուսնական անցեալին վրայ. երեւակայեցէ՛ք մեղրալուսնի դրախտային ամիսներուն յաջորդող չրջանը, ուր ամուսնութիւնը սկսած էր իր ըղձացուած արդիւնքը տալ և դուք այր ու կին՝ ձեր ընդդրկած նոր կեանքին պէսպիսութիւններէն արբշիռ՝ ամէն օր անոր մէկ նոր դրուագին առջեւ կը գտնէիք զձեզ։

Աղջիկնութեան անպատասխանատու կեանքը վաղուց խոյս տուած էր թիկունէն որ հիմա, թէև առողջ ու աւելի երջանիկ, սակայն միշտ հիւանդ կ'զգար ինքզինքը, պառկելու, հանգչելու տենչ մը կը թուլցնէր անոր փափուկ մարմինը և երկար սիրուն թարթիչները յաճախ կը փակուէին քունի անդիմադրելի աղդեցութենէն մղուած։ Սառամօքը բոլորովին յուսահատեցուցած էր դեռատի տիկինը, ամենէն ապխոժամամ կերակուրներն անգամ զզուանք կը պատճառէին անոր, որ օրերով անօթի կը մնար, հաւիւ մերթ ընդ մերթ թթու կծու բաներ մը համտեսելով։ Դէմքին վառ կայտառութիւնը տեղի տուած էր վատոյժ դալուկի մը որ կարծես մայրութեան չընորհը կ'ընծայէր հարսին։

Եւ արդարեւ ասոնց ամէնքը մայր ըլլալու երջանկութեան նախապատրաստութիւններն էին։

Երկու սիրատենչիկ ամուսիններ, հաւիւ իրարու մլացած, հաւիւ զիրար գգուած ու սիրոյ սրբութեանը մատուցած՝ կը մտնեն խոր թախծութեան մը մէջ։ Տիկինը տխուր նախազգացումներ կը տածէ իր ապագային նըկատմամբ։ Ամէն գիշեր մութ ու տարտամ խօսքեր կ'ուղղէ ամուսնոյն, որոնք ծահամերձի մը կտակին աղդեցութիւնը կ'ընեն անփորձ ու յուսաբեկ փեսին վրայ, որ կնոջը մեղամաղձոտութիւնը փարատել ջանալով հանդերձ՝ ինքն ալ ո՛չ նուազ կը տառապի, մինչեւ որ հնչէ երկունքի ժամը։

Եւ ամէն մարդ գիտէ թէ մայրերը ինչ մեծ ճգնաժամ մը կ'անցնին իրենց անդրանիկ ծնունդաբերութեան չըրջանին։

Բուն տառապանքը սակայն անդրանիկը աշխարհ գալէն ետքն է որ կ'սկսի երկու ամսիսներուն համար։ Երկուքն ալ երիտասարդ, երկուքն ալ անփորձ, թէեւ հոգւով չափ կը սիրեն իրենց գառնուկը. սակայն զայն խնամելու և դիտցնելու եղանակը չեն գիտեր ու այս պատճառով կը չարչրկուին կը չարչրկուին։ Ու ո՞րչափ դժուար է երիտասարդի մը համար գիշերները անքուն մնալ, և սակայն անդրանիկը կը ճչէ, կը ճըռայ և դեռատի մայրը ու մերթ ընդ մերթ ալ երիտասարդ հայրը կ'ստիպուին անքուն անցընել գիշերներն ամբողջ։

Վերջապէս տառապանքի կեանք մըն է որ կը բոլորեն ծնողները մինչեւ որ պատանեկութեան տարիքին հասցնեն իրենց անդրանիկ զաւակը։

Եւ անդրանիկ զաւակը ի՞նչ կ'ընէ սակայն այս ծնողական զոհողութիւններուն փոխարէն։

Անդրանիկ զաւակին դերը վսեմ է. եթէ անիկայ իր կոչումին գիտակցութիւնը ունեցող մէկն ըլլայ։ Իսրայէլի օրէնքը մանաւոր առանձնաշնորհումներ տուած էր անդրանիկ զաւակին, կանուխէն կշռելով անոր՝ ընտանիքին մատուցանելիք բնական ծառայութիւններն ու ենթարկուելիք ծանր զոհողութիւնները։

Անդրանիկ զաւակը եթէ անտոմիկ ու համեստ ընտանիքի մը կը պատկանի ու եթէ մարդ ըլլալու խմբը կայ իր մէջ, ինքն է որ հիմնաքարը դնելու կը ջանայ ընտանիքին կուռ ան մը հաստատելու ծրագրին։ Հաստակ մակկանացուներուն դաստիարդէն դուրս առնուտուրի մէջ ի՞նչ կ'արժեն եսերը, աշխատութիւններն ու ոգնութիւնները երբ մարդ ոտքի կոուան մը չունի հրապարակին վրայ։ Քանի՛ քանի՛ տաղանդաւոր, աշխատասէր ու ժրաջան անձինք այսօր ուրիշներու քով ծառայելով, թուք ու մուր կրելով հազիւ կրնան օրապահիկ մը հայթայթել, դուք ալ կը խոստովանիք որ ասոնք եթէ ձերինին նման անդրանիկ եղբայր մը ունենային, ձեզմէ տասնապատիկ աւելի պիտի կրնային առաջդիմել։

Ուստի այս ամէնը նկատողութեան առնելով՝ ընտանիքին մէջ անհրաժեշտ է պատուոյ տեղ մը նուիրել անդրանիկ զաւակին, եթէ անիկայ արդիւնքով կըրցած է ցոյց տալ իր անդրանկութեան արժանիքը։ Մնողներ յաճախ իրենց փոքրիկ զաւակները կը սիրեն։ Ասոր ըսելիք չի կայ, թող սիրեն զանոնք, պղտիկները ամուսնական սիրոյ վերջին դրուագը կը յիշեցնեն երկու ամուսիններուն։ Եւ սակայն հայրեր ու մայրեր երբ պղտիկները կը սիրեն, առջիկները անդրանիկներն ալ ո՛չ միայն պէտք է սիրեն, այլ և անհրաժեշտ է որ յարգեն ալ զանոնք։

Մեր չրջանակներուն մէջ բազմաթիւ հայրեր կան այսօր որ չնորհիւ իրենց անդրանիկ զաւակին, գործէ քաշուած, անոգ կեանք կը վարեն, մեծ տղան ստանձնած է ամէն աշխատութիւն ու պահանջուածէն աղէկ կը կառավարէ գործը։ Արդ ասանկ զաւակ մը որ ո՛չ միայն հօրն ու մօրը երջանկութիւնն ու բախտաւորութիւնը այլ նաև կրտսեր եղբայրներուն ալ ապագան կ'ապահովէ։ Մինչ իրաւունք չունի՞ յարգուելու, սիրուելու և պաշտուելու։

Երանի այն ընտանիքին որուն մէջ ասանկ անդրանիկ զաւակ մը կայ։

ԴԵԳԵՐՈՒՄՆԵՐ

ԴՊՐՈՑԷՆ ՆԵՐՍ

Արուարձանին կեդրոնը կառուցուած է չէնքը, հսկայ, լայնանիստ, դստիկոն դասիկոնի վրայ, պատուհաններու անվերջ շարքերով՝ որ չէնքին չորս կողմերը կ'եղերեն իրենց քառանկիւնի, փոչեպատ ապակիներուն ցոլացումներովը։ Այդ ամայն ցոլացումներուն մէջ մթութիւններ, պարապութիւններ կը նշմարուին տեղ տեղ, որ՝ արտաքուստ՝ անտերունչ ձգուած բնակարանի մը տեսքը կուտան դպրոցին։ Զբօսանքի ատեն, սմբուկ աղղոյմէ քարկոծուած, ցրեալ ցրեալ եղած լուսամուտներն են ատոնք, որոնց վրայ ձմեռէ՛ ձմեռ Հոգաբարձութեան աչքը պիտի սեւեռուի, — ա՛լ գործը դիտէ, — թուղթո՞վ թէ բազմոցի ծածկոյթով կասեցընելու համար փչումներուն հոսանքն ապերասան։

Ցուլիսէն մինչեւ Օգոստոսի վերջ, դպրոցը իր պաշտօնէութեան հետ լայնորէն կը թուի առած ըլլալ իր յոգնութիւնը։ Ու աղաքը մէյմէկ կապոց թեւերուն տակ՝ կը փութան հիմա գլխիկոր, ինքնամփոփ և զգաստ, տառապելով կարծես այն տեսակ մը ցաւէն զոր Վերամուտը իրենց մէջ կը ծնցունէ։ «Փորս կը ցաւի կոր» զուրցո՛ղ զուրցողի, տուներնէրէն բաժնուելէ առաջ, մինչ մայրիկներ նոյն պիտիչ յանկերգը ունին չուրթերնուն, «Սուրբ երկուշաբթի է ասոր»։ Վասն զի տանձ էր նէ հասեր՝ խնձոր էր նէ կարմրեր էր, և իրե՛նք գիտէին զաւկներնուն ձեռքէն քաշածնին՝ արձակուրդի ամբողջ չըրջանին։

Դպրոցը լուսաւորութեան ջահ, քաղաքակրթութեան օրրան, յառաջդիմութեան չեմ գիտեր ի՞նչ, առանկ դասական և իրականութեան մէջ հակասական բացատրութիւններ ծնողքներու ականջէն չեմ մոնար ներս. իրենց համար դպրոցը ամէն բանէ առաջ Բաւարա՛նն է անառակ մանկութեան։ Մրատենենք ուրեմն ատ քաւարանէն ներս ու դեգերինք ձեզի հետ։

Կոնակի վրայ բաց ձգուած են զոյգ մը դուռներ։ Ներսը քարէ գաւիթ մը, դէմ դէմի սենեակներ քովերուն՝ ուր Հոգաբարձու մարմինը դարանակալ կը սպասէ մուտքի արձանագրութիւններ և յաթակից դանձումներ կատարելու համար։ Գործի վրայ են ամէնքն ալ. հոն պիտի տեսնաք ստրուկի երկրպագութիւնները, կշտամբանքով լուացքը՝ պիպէ չի բերողներուն, մինչ թղթակնին վճարողներ գոռոզ մը առաջ անցած՝ կը զգան թուլալը իրենց ջիղերուն, անուշ անուշ խօսուածքի մը ականջալուր ըլլալով։ Ունեւորին ու չունեւորին դէմ յանդիմանութիւնը, այսպէս, դպրոցին սեմէն անմիջապէ՛ս ներս կը սկսի իր սոսկալի զաւեշտը խաղալ, և դասերէն առաջ, ուսմանքէ՛ն առաջ՝ խրտուիլակել Մամոնային ցուրտ ուրուականը մատաղ երեւակայութիւններու մէջ։

Դուրսը, քարէ գաւիթէն անդին տարածուող սրահին մէջ, տղաքը իրենց առտուան զբօսանքը կը չարունակեն, բռնուելք, վազվռտելք, երդ, ասուլիս, պարապուրդի օրերէ դրուագներ և վերամուտի տրտմութիւններ իրար կը հիւսուին, մինչեւ որ զանգակը վերջն հնչէ արագ արագ ու չորս դիի զոյգերը մէկէն ի մէկ տարտղնին, խելքանն ու մէյ մէկ դի արձանանան։ Տեսուչին ձայնէն գերիվեր բա՛ն մը ունի զանգակը. թունդ, բարձրաղաղակ հրաւէր մըն է անիկա՝ դէպի զգաստութիւն, դէպի հնազանդութիւն։

Այնանամուտի գոց երեկոյ մը։ Անձրեւը կը չարունակէ փթփթալ ծոյլ ծոյլ կաթիլներով, պարտէզին սալարկը գորշութեամբ կը ցնարկուի, և անտես աղբարը իր խուցին չեմքին վրայ կանգուն՝ սիրակոտրումով մը կը դիտէ այն ցեխոտ ոտքի ամանները որ կուգան հեռազեռէ թուխ արատներ ձեւացնել տախտակամածներուն վրայ։ Թո՛ւռ, օրերով չփած սրբածը մէ՛կ վայրկեանի կը բերէին ատոնք։ Եւ անձնիւրին ցոյց տալով կապերտի փոթկուած ծուէն մը, կը տարուբերի աղերսող չեչտեր դնել իր ձայնին մէջ, որպէս զի կօշիկնին մաքրեն՝ անա՛նկ ելլան վեր։ Խստռուկը համակերպութեան փորձ մը կ'ընէ, հրուտանն տան կ'երթայ խորշխորշաւոր դարանին մէջ զետեղել իր ձգախէժ սարմուձակները, մինչ ուրիշներ հոս ու հոն դիտմա՛մբ կը քսքսեն ներքանները-նին, անտես աղբոր կարծես հոգիի՛ն վրայ կոխկռտելով։ Ու երկկողմանի սանդուղներէն տղաքը կը սկսին վեր խուժել հապշտապ, քայլերնուն մեծաքաց կարկինովը երկու երեք սանդղամատ մէ՛կ անգամէն չափելով, քարայծներու պէս ոստոստելով կամ փորի վրայ սողալով բազրիքներուն զառիվեր տախտակներէն։

Օ՜ն անդր ի դասարան. ի՞նչ կ'ուզես՝ հոդ է։ Ծո՞ծ, գոնէ սանկ, համեստութեան մը չափով, երբոր դիմադրութիւնդ սահմանը անցնի և կամ քովի ընկերդ ուլի պէս պօռայ՝ տուած սուր կսմիթիդ վրայ։ Զո՞ւ, օ՜հ, ո՞վ չէ կերած ատ աղորիկ բոկեղէն՝ երբոր սընանկ հանդիսացած ըլլայ դասի պատրաստութեան մէջ, և կամ դասի եկած ատեն երբոր քովինը կէս համբան ձգէ զինքը, յուշարարի փափուկ պաշտօնը ձախաւեր կերպով կիրարկելով։ Դասարանը առաջին կրկէսն է պատանութեան, փորձառութեան տարօրինակ թատերաբեմ մը՝ ուր պիտի իշնան ելլան տղաքը նոր նոր դերեր փորձելու, գիրքերուն բովանդակութենէն առաջ սերտելու կեանքի պայքարները։— Խաբելու վարժուիլ, չունեցած առաւելութիւն մը ունեցածի պէս ծախել, կամակոր կամ հլու մնալ պարագային համեմատ, ծածուկ հնարքով մը ծիծաղելի դարձուցնել դասատուն բոլորին հանդէպ՝ երբ անիրաւութեան մը թեկնածու կամ պամպառակութեան հերոս ներկայացած է ան, նեղ, հոգէառ կէտերու՝ իրարու օգնել, հարուստի մը դասագիրքը վասն ի վերուստ ընել դարանէն՝ չքաւորի մը ափը դնելու համար, ճարպիկնալ ընդօրինակելու ատեն և տիմարիլ՝ յանցաւոր դպրոցակից մը հարցափորձի ենթարկուած պարագային, եղբօր պէս պաշտել անձնուէրը և ատելութեամբ վառուիլ մինակ ինքզինքը խորտող դասընկերոջ մասին, վերջապէս դառնալ խառնուրդ խմոր գիտակից չարութեան ու գիտակի՛ց բարութեան, ծուլութեան ու կամայական ջանասիրութեան տարօրինակ մարմնացում մը, ցո՛րչափ ուսուցիչներ ունելիք ծարիկով բռնեն պաշտօնին ու ցո՛րչափ վարիչ մը անգօր աչքեր ունենայ տղոցը հոգիներուն ա՛լքը դիտելու համար։

Զանգակը կը հնչէ նորէն, քով քովի, դէմ դէմի դասարաններէն տղաքը դուրս կը պոռթկան, փեթակի աշխատութենէն պահ մը հրաժարող մեղուներու պէս զուարթ, տասը վայրկեանի հանգիստը սրահին մէջ անցընելու համար։ Սրահը խորունկ ու լայնակէկ ընդարձակութիւն մը ունի. բոլորչի, հատ սիւներ ուղղաձիգ կանգնած են չորս գլին, անտառի կաղնիներու յաղթ բունները յիշեցունելով, մինչ ուսանող մանկտին կը թափառի ատոնց շուրջ, որ մէկը յաջորդող դասին անձուկովը գրաւուած, որ մէկն ալ փորձելու տենդով մանրանկարը մօտալուտ մեծ զբօսանքին։ Ուսուցիչներ ալ ու ձախ կ'երթուդարձեն եռեւեռող ամբոխին մէջէն, սիկառը չուրթերնուն, ձեռքերնին եռի տարած վէս ձեւերով, զոր երբեմն ծաղրելի կը դարձունեն ամսեղուկ վազվռտող տղոց բազխումները յանկարծական։

Շունչերու և փոչիներու ժահահոտ բուրում մը ամբողջ մթնոլորտին մէջ։ Ձերմակ ահագին պատերուն վրայ մատիտով կամ ածուխի կտորուանքով յօրինուած գծագրութեան փորձեր, երգիծանքիկիսաւարտ տողեր՝ կէտագրութեան խենթ ու մենթ յորձանքի մը մէջ ընկղմուած, տեղ տեղ ալ փլուզումի հետքեր՝ որ տրուած աքացի հարուածներու թուխ խարանը կը կրեն, տակերէն ցուցադրելով տխուր վանդակում մը տախտակի, իսկ վերերը, ձեղունին անկիւններուն՝ մամուկի տուներ, որ ատեն ատեն կ'երերտրկան, կը հովթիին գորշ առագաստներու հանգոյն։ Եւ Հոգաբարձութենէն մինչեւ Տնօրէնութիւն, ոչ ոք կը խորհի ակնարկ մը ձգել ատաղտոտութիւններուն վրայ՝ կոթով աւելը աւելի կոթ անտեսին ձեռքը յանձնելու համար։ Ժամերը կ'անցնին մէկզմէկու ետեւէ, անձնիւրը հաւատարիմ կրկնութիւնը իր նախորդին, դասերը թութակօրէն կը տրուին ու կապկօրէն կ'աւանդուին յաջորդ անգամուան համար. ուսուցանող պաշտօնեան վայրկեանը մէկ՝ բանկոնին գրպանը կը տանի մատները, ժամին ըրանալը ճչդելու փոյթով մը, և ուսանող տղաքը՝ իրենց կարգին՝ չուանով կը քաշեն երանաւէտ պահը ցորեկուան ճաշին։

Հո՛ռռ, աս հեղու չէ՛ փեթակէն բաժնուող մեղուի, հապա դժոխքէն փախչող մեղաւորի շուխափում մը ուներ ամէնքն ալ։ Կարկինները կը բացուին նորէն, սանդուղներէն վար վազն ի վազ կ'արտորան բոլորին մէջ ա՛նանկ մարդավարի շարժուածքով մը՝ զոր չնեռացը տեսնելուն՝ պիտի կարծէր թէ կրակ կայ։ Եւ ինչո՞ւ քաշուէր Ուսումնական Խորհուրդէն անդամ մը իր անկեղծ դատաստանը յայտնելէ, ինչպէս նաեւ վաղայաղորդ օրը լրագրին մէջ կարդալէ «... Խիստ գոհ մնաց տիրող կարգապահութենէն» պայմանադրական անմեղ բանաձեւը, քանի որ Ուսումն. Խորհուրդի անդամ մը դպրոց մը ո՛չ ճաշի, ոչ ալ զբօսանքի ժամերո՛ւն է որ կ'այցելէ։

Վարը, տաքը դրուած կերակուրներ միսի ու եղի բուրում մը սփռած են ամէն կողմ, ճենճերալից բարկ բուրում մը՝ որ անութիին գրգիռ, իսկ կուշտին սիրտի խաղ կ'առթէ միայն։ Բռնկած պահն է տնտես աղբօր, գլո՛ւխ քերելու ատեն չունի, ու տղաքը պարբռնած են անոր շուրջ, «իմինս, մերինը, ձերինը, անորը» սոսգական դեռանուններ կանոնաւոր ու անկանոն կը հոլովուին հոն տեղ, մինչեւ որ սեղանատունը իր վերջնական նիստն ընէ մէն մի տղայ և լպտուող հայրմերէն վերջ ուտելիքի իր բաժինը ծամծմէ։ Գեռնայարկը, երկար սրահ մըն է սեղանատունը, ուր գետեղուած միակտուր սեղաններն ու նստարանները վիթխարի Ո տառին ձեւը առած են։ Ու բթամասը բանկոնին անթատեղիին կառչեցուցած, տնօրէնը վեր վար կը չըրջագայի այդ «ո» տառին մէջերէն ու դուրսերէն, չուքին ծանրութեամբը խեղօք պահելու համար չարաճճի ամբոխը։ Սաներ կը բացուին ու կը գոցուին, բեռնամարձ պատառաքաղներ ամանեղէն դէպի բերան կը ճամբորդեն վայրենաբար և հացի չերտեր չնային փողոտումներու կ'ենթարկուին ատեն։ Ան տեղուանքը չէ հսկող պաշտօնեան, չէ՞ մի որ կարգապահութիւն ըսուածը ձայն ձուն չելլալուն մէջ կը կայանայ։ Եւ ահա ձիթապտուղի կուտ մը ձեղունն ի վեր խոյանալով կ'երթայ ճչդել գանկի մը դդումութիւնը։ «Ո՛ւֆֆ», սուր գոչ մը, հե՛ղ մըն ալ՝ նետող անձին կողմէ, չվոթումի մատնելու համար պաշտօնէին խորագիտութիւնը։ Ճաշերը ասարտելու վրայ են, ու նոյն ատենի սովորական թոհ ու բոհ մը կը սկսի ծայր տալ սեղանատան չորս կողմերէն։ Բը՛թ, վերջին կուտն է աս ապահովաբար, պահեստէն կուտը՝ որ կուգայ ողջունել ականջին բլթակը տիար տնօրէնին։ Ձեղածէն սեպել, կարճ ճամբան է տարիա, խերով մը՛ակ միջոցը՝ զանգակին ուժգին թոթվրտուքին մէջ խեղդելու համար ցաւը բլթակին ու մանաւանդ ցաւը յանցաւորը նշմարե՛լ չաղոնելուն։

Վաղը նորէ՛ն պիտի կրկնուին սա տեսարանները, զբօսանքը նորէն պիտի կրկնուի պարտէզին, սրահներուն ու դասարաններուն մէջ, դասերը իրարու պիտի յաջորդեն և գիրքերը՝ գիրքերուն, ժամացոյցներ նորէն բաձկոնի գրպաններէն դուրս պիտի քաշուին ու տաղաքը դէպի ծուլանք, դէպի ուսանում պիտի յառաջին, մոռ մելանը թուղթերէ աւելի մատուներու և այտերու վրայ պիտի նշմարուի, սեւ տախտակները կաւիճի քսքսումներէն պիտի մաշին, պիտի դեղնին, թթակները երդեմն պիտի կէս բերուին, երբեմն բնաւ, պիւտճէին ստամոքսը անմարսուելիք զգայումներ պիտի բարձրացունէ՝ որոնց դիմաց սահմանափակ թիւով արժանաւոր ուսուցիչներ պիտի թթուեն դէմքերնին և պիտի առնեն քալեն, ապիկարներուն լայնկեկ տեղ տալով։ Վաղը, կ'ըսեմ, քննութիւններուն օրերը պիտի մօտիկնան, ու տաղաքը՝ սորվածնին փսոր մը բան՝ մինչեւ կէն աւելի կեղեւը պիտի ցուցունեն այցելուներուն։ Տնօրէնը պիտի քրտնի, պիտի դեղնի, պիտի չիկնի փոխն ի փոխը և տարուան մը չրջանին ամբութեանը վրայօք քանի մը հոգի պիտի ունենան տեղեկութիւն։

Սակայն և այնպէս, բոլո՛ր այդ ոչընչութիւններէն յետոյ՝ կարեւորը, անհրաժեշտը, անխուսափելի՛ն պիտի կատարուի։ Փառաւոր հանդէս մը։ դափնիի տերեւներ՝ սիւներու մէջքին, կանանչ սեղան մը՝ ոսկեզօծ հատորներու և գլանաձեւ ժապաւինուած թուղթերու չերջակոյտով մը։ Առաջին մըրցանակ, երկրորդ մրցանակ՝ այսինչ, այդինչ և այնինչ ուսողութիւններու համար. տեղեկագրի ընթերցում, այսինքն անձին փառաբանութիւնը սանձարձակ, յետոյ չորսուկէս ուտանաւոր, հինգ վեց հատ ճառ, երգի պէս բաներ ու տրմպ տրմպ տրմպ, ծափեր, ծափեր, ծափծափումներ։

Բարի նիշ մը քեզի, թաղային դըպրոցին։

Երանի՞ այդ ծափերը ապտակներ չի թարգմանող լաւատեսին։

ԹԷՈԴԻԿ

ՄԻՄՈՍԻՆ ՕՐԱԳԻՐԸ
ԿԱՐԴԱԼ ԵՐԲՈՐԴ ԵՐԵՍԷՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԵՒՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երեքշաբթի օր Թօքիոյի և Լոնտոնի մէջ հաւասարաչափ հրատարակուեցաւ անգլեւ-ճաբոնական պայմանագրութեան բնագիրը։ Ուրբ յոդուածներէ բաղկացեալ այս պայմանագրութիւնը նպատակ ունի խաղաղութիւնը պահպանել Մ. Ասիոյ և Հնդկաստանի մէջ, Չինաստանի մէջ բոլոր Տէրութեանց հաւասար չանցերը պահել, ապահովելով այդ երկրին անկախութիւնը և ամբողջութիւնը, ինչպէս նաև առեւտրական հաւասար նպաստաւոր պայմաններու հիմերը բոլոր Տէրութեանց համար։ և

մանաւորապէս ապահովել Մեծին Բրիտանիոյ և Ճաբոնի հողային իրաւունքները Ծ. Ասիոյ մէջ, և պաշտպանել երկու Տէրութեանց իւրաքանչիւրին բացառիկ շահերը աշխարհի այդ մասին մէջ։

Ա. յօդուածը կ'ըսէ.— Եթէ երկու երկիրներուն իրաւունքները և յատկապէս ճշդուած շահերը վտանգուին, երկու կառավարութիւնները կը պայմանաւորուին իրարու հետ միանալ ապատրելու համար նոյն իրաւունքները շահերը և հարկ եղած միջոցներուն վրայ խորհրդակցելով։

Յօդ. Բ.— Եթէ պայմանադիր կողմերէն մին կամ միւսը առանց իր կողմէ պատճառի մը յարձակումի ենթարկուի, կամ մէկ և կամ մէկէ աւելի Տէրութեանց կողմէ ձեռնարկուած յարձակողական քաղաքականութեան մը նշաւակ ըլլալով պարտաւորուի պատերազմի միջոցին դիմել, իր իրաւունքները ու շահերը պաշտպանելու համար, միւս կողմը պարտաւոր է առանց ժամանակ կորսնցնելու օգնութեան փութալ իր զինակցին, անոր հետ միասին պատերազմ մղել, և միասին համաձայնելով կնքել հաշտութիւնը։

Յօդ. Գ.— Որովհետեւ Ճաբոն բացառիկ քաղաքական, զինուորական և տնտեսական իրաւունքներ ունի Քորէայի մէջ, Մեծն Բրիտանիա իրաւունք կուտայ Ճաբոնի հարկ եղած ամէն միջոցները ձեռք առնել Քորէայի վարչութեան, հակակշռին և պաշտպանութեան համար, ինչպէս նաև իր շահերուն ապահովութեան և յառաջացման համար, բաւական է որ այդ ձեռնառնուած միջոցները չհակառակին առեւտրական բոլոր Տէրութեանց հաւասար նպաստաւորման հիմնական սկզբունքներուն։

Յօդ. Դ.— Ճաբոն իրաւունք կուտայ Մեծին Բրիտանիոյ որ Հնդկաստանի ռազմանագլխին մօտերը ձեռք առնէ այնպիսի միջոցներ, որոնք հարկաւոր դատուին իր հնդկական ստացուածքին ապահովութեան համար։

Յօդ. Ե.— Երկու պայմանադիր կողմերը կը համաձայնին թէ իրենցմէ ո՛չ մէկը ուրիշ Տէրութեան մը հետ մասնաւոր համաձայնութիւն պիտի չը կնքէ ի վնաս սոյն պայմանագրութեան մէջ հաստատուած նպատակին, առանց կանխաւ միւս կողմին հարցնելու։

Յօդ. Զ.— Մեծն Բրիտանիա կը պայմանաւորուի ամենախիստ չէզոքութիւն պահել և Ճաբոնի օգնութեան գալ, եթէ ուրիշ Տէրութեան մը կողմէ յարձակում կրէ։

Յօդ. Է.— Երկու պայմանադիր կողմերուն զինուորական և ծովային իշխանութիւնք մերթ ընդ մերթ աղաւորէն և համարձակապէս պիտի խորհրդակցին այն պայմաններուն վրայ, որոնցմով տեղի պիտի ունենայ զինուորական փոխադարձ օգնութիւնը ի դէպ պատերազմի։

Յօդ. Ը.— Պայմանագրութիւնը տասը տարուան համար կնքուած է բայց մէկ տարի առաջ իմաց տրուելով կրնայ չեղեալ համարուիլ։

Պայմանագրութիւնը Օգս. 12ին ստորագրուած է Լոնտոնի մէջ Լորտ Լէնստաունի և Լոնտոնի ճաբոնական դեսպան կոմս Հայաշիի կողմէ։

⁂ Լորտ Լէնստաուն անգլեւճաբոնական նոր պայմանագրութիւնը Բեթերսբուրգի անգլիական դեսպանին հաղորդելով, կը յայտարարէ թէ Ռուսիա պէտք է վստահ ըլլայ որ այս զինակցութիւնը խաղաղասիրական նպատակաւ միայն կնքուած է, պաշտպանելու համար Անգլիոյ և Ճաբոնի անվիճելի իրաւունքները, և նպատակ չունի ընաւ անհանգստութիւն պատճառելու Ծ. Արեւելքի մէջ շահ ունեցող Տէրութիւններուն։ Լէնստաուն մանաւորապէս ուշադրութիւն կը հրաւիրէ Բ. յօդուածին մէջ յիշատակուած «առանց իր կողմէ պատճառի մը» բառերուն վրայ, ինչպէս նաեւ Քորէայի մէջ Ճաբոնի բացառիկ դիրքին վրայ, և կը յարէ թէ անգլիական կառավարութիւնը պատճառներ ունի կարծելու որ այս զինակցութիւնը կը թեթեւցնէ հաշտութեան կնքումը Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջեւ։ Ի վերջոյ Լէնստաուն յոյս կը յայտնէ թէ անգլեւճաբոնական համաձայնութիւնը շատ տարիներու համար պիտի ապահովէ աշխարհի խաղաղութիւնը։

⁂ Կոմս Հայաշի եւս յայտարարեց թէ անգլեւճաբոնական պայմանագրութիւնը իրապէս ապահովութիւն մըն է Ծ. Արեւելքի մէջ նոր պատերազմի մը դէմ։ Արդէն ա՛յս է իր նպատակը։

⁂ Թայմզ հետեւեալը կը գրէ պայմանագրութեան վրայ.— Պայմանագրութիւնը անտարակոյս ամենախոշոր նորութիւն մը կը նշանակէ, և մեր կարծիքով յոյժ իմաստուն և դիւանագիտական հանճարի վայելուչ նորութիւն մը Մեծն Բրիտանիոյ երկարամեայ աւանդական քաղաքականութեան հանդէպ։ Եւրոպական կացութիւնը երկար տարիներէ ի վեր երբէք հարկ տեսած չէր միայն զինակցութիւններ կնքել, մինչ միւս մեծ Տէրութիւնները սկսած են մտնել աշխարհի այն մասերուն մէջ, ուր ասկէց առաջ մեր առեւտրական ազդեցութիւնը միայն կը գտնուէր։ Մէկ կողմէն Ռուսիա շարունակ առաջ կը քալէր Հնդկաստանի սահմաններուն դէմ, միւս կողմէ շարունակ փորձեր կը կատարուէին մեր վաճառականութիւնը դուրս քշել Ծ. Արեւելքի մեծ շուկաներէն։ Այս ճիգերը կ'սպառնային մեր կենսական շահերուն, Հընդկաստանի անդորրութեան, մինչեւ իսկ ապահովութեան, և ամբողջ աշխարհի ամէնէն հարուստ և բաց հրապարակներուն հետ մեր վաճառականութեան։ Այս պայմանագրութիւնը կը բառնայ սա՛ թիւրիմացութիւնը թէ Ծ. Ասիոյ խնդիրները կրնան լուծուիլ առանձինն, և կը յուսանք թէ այս պայմանագրութիւնը շատ տարիներու համար պիտի խնայէ մեզ և մեր զինակիցը թանկ քաշելէ։

Մորնինգ Բօսթ հետեւեալը կը գրէ.— Անգլիա և Ճաբոն այս պայմանագրութեամբ իրարու ծառայութիւններ մատուցին, բայց խնդիր է թէ ծառայութեանց չափը հաւասա՞ր է երկուսանք։ Մեծն Բրիտանիա կը պայմանաւորուի ամբողջ Ծ. Ասիոյ համար, այսինքն իսօք կուտայ ամբողջ ճաբոնական կայսրութիւնը պաշտպանել։ Ճաբոն կը պայմանաւորուի մի միայն Հընդկաստանի համար, որ իրաւ է թէ Մեծին Բրիտանիոյ մէկ կարեւոր մասն է, բայց բրիտանական շահերուն մէկ մասը միայն։ Մեծն Բրիտանիա պարտաւոր է Ճաբոնի օգնել մէնն մի պարագայի, բայց Ճաբոն պիտի օգնէ Մեծին Բրիտանիոյ յոյժ սահմանափակ կերպով։ Երկրորդ՝ խնդիր է թէ երկու կողմերուն տրամադրելի ուժերը ո՞ր սահման համապատասխան են, մէկ կողմէն բանակները և միւս կողմէն նաւատորմիղները։ Տարբերութեան առթիւ տուող երրորդ կէտը սա է թէ Հնդկաստանի պաշտպանութեան համար Անգլիա ինչ պարտաւոր է ընել։ Ամէն պարագայի մէջ Մեծն Բրիտանիա պիտի պարտաւորուի իր ցամաքային ուժերը կարգի կանոնի բերել։ Գալով բուն պայմանագրութեան, անիկա իր անժխտելի առաւելութիւնը ունի, պաշտպանողական պայմանագրութիւն մըն է, որ ապահովապէս ի նպաստ խաղաղութեան կը գործէ։

Տէյլի Քրօնիքլ կը գրէ.— Հաւատարիմ պէտք է մնանք այս պայմանագրութեան, որ մեր քաղաքականութեան կենսական մէկ առարկան է։ Կը յուսանք թէ պիտի չպատահի այն պարագան որ հարկ ըլլայ Ճաբոնցի զօրքեր Հնդկաստանի պաշտպանութեան կոչել։ Ցուսալի է թէ այս պայմանագրութիւնը ընդհակառակն խաղաղութեան գործիք մըն է, քանի որ Ռուսիոյ հետ առ այժմ գժտութիւն մը չունինք, և նոր բացուեցաւ խաղաղութեան դարագլուխ մը։

Սակայն Տէյլի Նիւզ ցաւ կը յայտնէ թէ Անգլիոյ ամբողջ գոյութիւնը խնդրոյ նիւթ ընող այսպիսի պայմանագրութիւն մը կը կնքուի առանց Բարլամենթին կարծիքը առնուելու։ Ճաբոնի դէմ ըսելիք մը չունինք, կ'ըսէ Տէյլի Նիւզ, բայց Ճաբոն վերջապէս նորեկ մըն է Մեծ Տէրութեանց մէջ, և արեւմտեան Եւրոպայի հետ տակաւին բոլորովին հաշտ չէ։ Այս պայմագրութիւնը իր վտանգն ալ ունի սա՛ մասը թէ ո և տէրութեան մը առանձին գործողութիւնը կը բաւէ պատերազմի հրաւիրելու համար Անգլիան և Ճաբոնը։ Անգլիա ինչպէս հրաւէր կը կարդայ Տէրութեանց Զինու մասին, երբ այդ Տէրութիւնը տակաւին գործադրած չէ իր միջազգային պարտաւորութիւնները։ Ասկէց դատ, Հնդկաստանի մէջ մեր իշխանութեան տակ գտնուող ժողովուրդներուն մեծ մասը աւելի Ճաբոնի համակիր է քան մեզի։ Հետեւաբար այս պայմանագրութիւնը շատ մը անգլիացիներու կողմէ պիտի համարուի, ո՛չ թէ ապահովութեան գործ մը, այլ Ճաբոնի սիրոյն համար շատ բան վրայ տալու գործողութիւն մը։ Ժամանակը միայն կրնայ ցոյց տալ թէ Պայմանագրութեան հակառուս և հակագերման ձգտումը ուրիշ կողմով համապատասխան հաւասարակշռութիւն պիտի կըրնայ գտնել։

⁂ Պալֆուրի Դաւիթը արտաքին յարող քաղաքականութիւն մը կը համարի այս պայմանագրութիւնը, բայց զուտ կառավարական անձուկ շրջականներէն դուրս այս քաղաքականութիւնը դէմ ազդեցութիւն առաջ բերած է Անգլիոյ քաղաքական, սեղանաւորական, և առեւտրական շրջանակներուն մէջ, կ'ըսէ Նայտ Ֆրայտ Բրեուէի Լոնտոնի թղթակիցը։ Պալֆուրի նպատակն է յառաջիկայ ընդհանուր ընտրութեանց առնն յաղթանակ մը ապահովել, բայց պայմանագրութիւնը բնաւ խանդավառութիւն առաջ բերած չէ անգլիական ժողովուրդին մէջ, կ'ըսէ վիեննական Թերթը։ Անգլիական գաղթականութիւններուն մէջ ալ միտքերը գոհ չեն այս կարգադրութենէն, կարծելով թէ Անգլիոյ այս ճաբոնական քաղաքականութիւնը վտանգաւոր պիտի ըլլայ իրենց երկրին շահերուն, մանաւանդ Աւստրալիոյ մէջ, որուն վրայ Ճաբոնցիք աչք անկած են երկար առնէ ի վեր։ Եւրոպայի միջազգային քաղաքականութիւնն ալ պիտի ազդուի այս պայմանագրութեամբ, և միւս Մեծ Տէրութիւնները պիտի պարտաւորուին փոխանակութիւններ մտցնել իրենց յարաբերութիւններուն մէջ, ինչպէս մանաւանդ Ռուսիա եւ Գերմանիա։ Գալով Ֆրանսայի, հիմա Մարօքի խնդիրը դադրած է այլ եւս պատերազմի վտանգ մը ըլլալէ երկու դրացի տէրութեանց մէջ, և որովհետեւ Ռուսիոյ յառաջիկայ փոխառութիւնը Բարլիզի և Պերլինի մէջ միեւնոյն ատեն պիտի կնքուի, ասիկա լաւ նշան մըն է թէ Գերմանիա և Ֆրանսա իրարու չմօտենալու պատճառ մը չունին։

Մարօքի խնդրոյն համար Մ. Վիթթէ թէ՛ Բարլիզի և թէ Պերլինի մէջ աշխատեցաւ որ համաձայնութիւն գոյացնէ երկու Տէրութեանց միջեւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ.— Գերման վարչապետ իշխան Պիւլով Պատէն-Պատէնի մէջ իր քնակութեան միջոցին ընդունեց նաեւ Պերլինի Ճաբոնական դեսպան Ինուէյի այցելութիւնը։ Այս այցելութեան առթիւ խօսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ երկուքին միջեւ։ Գերմանիոյ և Ճաբոնի միջեւ առեւտրական պայմանագրութեան մը մասին։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԵՍՊԱՆԱԼՈՒՀՈՒՐԴԸ.— Արտասահմանի ռուս ներկայացուցիչները Սեպտեմբեր 21ին շրջաբերական գրութիւն մը ստացան իրենց կառավարութենէն՝ օտար կառավարութեանց հրաւէր կարդալու խաղաղութեան երկրորդ դեսպանալսարան մը գումարելու Լա Հէյի մէջ։ Եթէ կառավարութիւնները ընդունին ռուսական հրաւէրը, ռուս դեսպանները պիտի յայտարարեն թէ այս անգամուան խորհուրդին նպատակը պիտի ըլլայ զուտ գործնական նկարագիր մը տալ անոր, և խորհրդակցիլ վերջին պատերազմին առթիւ յարուցուած միջազգային խնդիրներուն վրայ, և անմիջական լուծում մը տալ անոնց։

ՍԱԿԱՐԱՆԱԿԱՆ.— Սեպտեմբեր 27 թիւով Բարիզի կը հեռագրեն «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի»։— Այսօր Սակարանին բացման առեն բոլոր թուղթերուն վիճակը Թոյլ էր, գործ չկենալուն պատճառով, և գիները շատ քիչ փոփոխութիւն կրեցին։ Քիչ եւրքը ընդհանուր անկում մը սկսաւ սա՛ զրոյցին վրայ թէ Լոնտոնի և Պերլինի մէջ զեղչի սակը պիտի բարձրանայ։ Շատ մը թուղթեր վնասով գնուեցան։ Ֆրանսական Ռանթը Սակարանի առաջին ժամերուն քիչ շատ աղէկ էր, բայց տակաբացաւ մեծապէս, և այս պարագային ազդուեցան միւս թուղթերն ալ։ Բրէսի Լիոնէ 7 ֆրանք կորսնցուց, Բարիզի Պանքան 9 ֆր., Բրէսի Ցօնսիէ անանան անկում մը միայն ունեցաւ։ Արտաքին թուղթերն ալ խիստ անկում մը ունեցան։

⁂ Լոնտոնէն կը հեռագրուի նոյն օրուան թիւով թէ ընդհանուր անկումն ձգտում մը կար սակարանին մէջ, և սոսը գլխաւոր պատճառ կը համարուի դրամական հրապարակին անապահով վիճակը։ Զեղչի սակին բարձրացումէ մը կը վախցուի այս շաբթու։

ՌՈՒՍԻԱ. ԻՆԶՈՐԻ ՅՈՐԵՆԻ ՆԵՂՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԲԱՇԷ.— Տրամադրելի վակոններուն ամենամեծ մասը Մանչուրիա տարուած ըլլալով, այս միջոցիս հարաւային և հարաւային արեւմտեան Ռուսիոյ մէջ կը սպասէ 30 միլիոն փուտ՝ կամ 500,000 թօնս ցորեն, որ Սեւ Ծովու ռուսական նաւահանգիստները պիտի փոխադրուի։ Այս ցորենին մեծ մասը հետզհետէ կը փտի օդին ազդեցութեան տակ, որովհետեւ կարելի չէ ամէնն ալ պարկերու մէջ կամ տաղաւարի տակ պահել։ Վեց շաբաթ առաջ կէս-պաշտօնապէս ծանուցուած էր թէ ճամբաներու և հաղորդակցութեանց նախարար Խիլքով իշխան 10,000 վակոն պիտի բերէր առժամապէս Մանչուրիայէն, բայց տակաւին այս խոստումը կատարուած չէ։ Սովորական տարիներու մէջ աշնանային ցորենին փոխադրութեան համար 75,000 վակօն կը գործածուէր։ Անոնցմէ 45,000ը Մանչուրիոյ զինուորական փոխադրութեան և պէտքերուն յատկացուած են։

ԱՆԱՊԱՏԻ ԿԵԱՆՔԸ.— Սան Ֆրանչիսքոյէն կը հեռագրուի թէ նշանաւոր քնարերգակ Թէօր Մր. Մաքէնզի Ուէլլէս, որ երկու տարի առաջ իր ձայնը կորսնցուց Լա Հէյի մէջ, Արիզօնա անապատէն վերադարձաւ բոլորովին բուժուած։ Բժիշկները ըսած էին իրեն թէ իր ձայնը ձեռք բերելու ամէն յոյս կորսուած է, բայց Արիզօնա անապատին բաց օդին մէջ մնալուր կեանքը թերեւս հրաշք մը ընէ իրեն համար, ինչպէս փորձուած էր հազարաւորներու համար։

ՔԱՎԷՆԱՒ.— Ֆրանսայի պատերազմական նախկին նախարարը, որուն մահը ծանոյց հեռագիրը, 52 տարեկան էր։ Իր քաղաքական ասպարէզն սկսաւ 1882ին և պաշտօն վարեց Լուպէի, Պուռժուայի դահլիճներուն մէջ, եւ 1898ին Պոնսանի դահլիճին մէջ։ Իրրեւ նախարար իր առաջին գործը եղաւ Ե. բեսփ. Ժողովին առջեւ կարդալ ա՛յն նշանաւոր և մինչեւ այն ատեն գաղտնի պահուած վաւերաթուղթը, որ հարիւրապետ Տրէյֆիւսի յանցապարտութեան բացարձակ ապացոյցը կը պարունակէր։ Իր ճառը, որով կը յայտարարէր թէ համոզուած է որ Տրէյֆիւս արդարապէս պատժուած է, համոզեց նաեւ Ե. բեսփ. Ժողովը, որ միաձայն քուէարկութեամբ որոշեց ապագրել ու հրատարակել այդ ճառը։ Մէկ ամիս վերջ հասկցուեցաւ որ այդ թանկագին վաւերաթուղթը խարդախուած էր գընդապետ Հանրիի կողմէ, և որոշուեցաւ դարձեալ դատել Տրէյֆիւսը։ Այս պարագան առաջ բերաւ Քավէնեաքի հրաժարումը, որ մինչեւ վերջը կը պնդէր իր կարծիքին վրայ։

ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ ՁՄԵՌԸ.— Լոնտոնէն առնուած լուրերու նայելով, զանազան դիտաբաններէ տեղեկութիւն տրուած է թէ այս տարի ձմեռը թէ՛ շատ պիտի սկսի և թէ սաստիկ ցուրտ պիտի ընէ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՇՈՒԵԼԻ ՏՈՒԱՄ

ՀԱՅՐ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆԷ ՎԵՑ ՁԱՒԱԿՆԵՐԸ

Անգլիական ոստիկանութիւնը գարշելի տաս մը երեւան հանեց Էմպէրի փոքրիկ գիւղին մէջ։ Քօմիսէրը Բէթէր Բօպէրթ Հէտ անուն մարդ մը կը փնտռէր, որ տպաւորագրական գործակալ մըն էր, և նախորդ օրը իրիկուան դէմ գիւղէն մեկնած էր իր վեց զաւակներուն հետ։ Կէս գիշերէն քիչ եւրքը ութուսուն եարտա ընդարձակ շրջանակի մը մէջ հետզհետէ գտաւ եօթը մարմիններ, ամէնքն ալ անկենդան, կոկորդնին բացուած, և գետինը սոսկալի կերպով արիւնաթաթաւ։ Մօտակայ հողակոյտին վրայ երկու ածելիներ կային, և մարդը տոմս մը ձգած էր, որով կը յայտներ թէ զաւակները սպաննած էր և յետոյ անձնասպան եղած էր։

Հէտ ուրբաթ կէս օրէ վերջ տունէն դուրս ելած է պառոյտի մը համար, ինն ամսուան նորածինը իրեն հետ առնելով։ Յետոյ ուղղակի գիւղին դպրոցը գնաց, և խնդրեց որ իր միւս զաւակներուն արտօնութիւն տրուի իրեն հետ գալու։ Անոնցմէ հինգը —երեքը մանչ և երկուքը աղջիկ, ամէնէն մեծը տասը տարեկան—, ընկերացան իրենց հօրը։ Միւսը աղջիկը, աւելի տարիքոտ, առաջուց տուն գացած էր իր մօրը քով։ Հայրը և զաւակները ուրախ զուարթ ճամբայ ելան գիւղէն, վազվազելով դաշտին մէջէն։ Երբ գիշեր եղաւ եւ պառոյտի գացողները չէին վերադառնար, մայրը և աղջիկը գիւղին քօմիսէրին իմաց տուին, որ ճամբայ ելաւ փնտռելու։ Հէտը և իր զաւակները։ Կէս գիշերին տանտերը Ջաղացքի Բլուր կոչուած վայրը հասաւ, որ գլխաւոր պողոտային ուղղակի դէպի վար ագարակ մը կը տանի։ Երկու հարիւր եարտա ճամբէն հեռի Քօմիսէրը նշմարեց երկու սև առարկայ ճամբուն մէջտեղը։ Մօտէն քննելով տեսաւ որ մեծ աղջկան և նորածինին անկենդան մարմիններն էին։ Ցիսուն եարտա ալ անդին, փոքրիկ ժայռի մը տակ, կարծես ապաստանելու համար կը գտնուէր ուրիշ հէտ աղջկան մը մարմինը։ Զորս կողմը գտնուած արեան հետքերէն յայտնի էր թէ թշուառ օրիորդիկը վայրագ հօրը կատաղութենէն խուսափիլ ուզած էր, բայց ինկած մեռած էր։ Հաւանական է որ մեծ աղջիկը նորածինը առնելով փախչիլ փորձած է, բայց հայրը հասնելով հասնելով երկուքին ալ գործը լըմընցուցած էր։

Առաջին դիակներուն գտնուած տեղէն գրէթէ ութսուն եարտա անդին, քօմիսէրը տեսաւ հօրը և երեք մանկիկներուն անկենդան դիակները, ամէնուն ալ կոկորդը կտրուած։ Պզտիկները ամէնքն ալ իրենց հագուստներով էին, բայց հայրենին իր զգեստներուն մեծ մասը հանած էր և շապիկին օձիքը քակած էր։ Բժշկական քննութենէն հաստատուեցաւ որ մահը վեց ժամ առաջ տեղի ունեցած էր։ Այս ընտանեկան ահռելի եղերերգութեան վայրը —Էմպէրի— հանդարտ փոքրիկ գիւղ մըն է, խաղաղութեամբ հանգչած հովիտի մը մէջ, անգլիական բանակին մարզարան աշխարհաշոյակ Սալզպրի Դաշտավայրին մօտիկը։ Հէտ և իր ընտանիքը 18 ամիսէ ի վեր հոն կ'ապրէին։ Մարդը Բրիւտէնշլ Ապահովագրական ընկերութեան գործակալ էր, բայց կարճ ժամանակէ մը ի վեր միայն։ Իր դրացիները և գիւղացիները կը պատմեն թէ խելացի, յարգելի և հանդարտաբարոյ մարդ մըն էր, և դրամական նեղութեան մէջ ալ չէր։ Այրիացեալ և որդեկորոյս հէտ կինը իր վշտին սոսկալի ծաղրութեան առակ ընկճուած, կը յայտարարէ միայն թէ իր ամուսինը ժուժկալ և թեւոք մարդ մըն էր։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

Ինչպէս վերը ըսինք Հէտ իր զգեստները հանելով մէկ կողմ դրած էր՝ գլխարկն ալ լաթերու վրայ։ Գլխարկին տակը գտնուեցաւ մատիտով գրուած տոմակ մը ընդհանուր դատախազին ուղղուած, սա՛ կերպով.—

«Ամենքն ալ մեռան և երեկինք գացին։ Աստուած ողորմի՛ հոգիս։ Սոսկալի տառապեալ մը եղած եմ։»

Իր աջ ձեռքին մօտ կը գտնուէր արիւնաշաղախ ածելի մը։

Հէտ հետեւեալ նամակը գրած էր իր մէկ ընկերին.—

«Զաւակներուս հետ ահա կ'երթամ։ Դոյներուս մէջ յայտնելու ամէն յոյս կորսնցուցի։ Ուսի որոշած եմ կեանքս առնել, և զաւակներուս կեանքն ալ, որովհետեւ չեմ ուզեր պզտիկներս մինակ թողուլ։ Մնաք բարով ամենքդ ալ։ Ես վատ մը չեմ։»

Հէտ հետեւեալ նամակն ալ գրած է իր գիւղի երէցին.—

«Շնորհակալ եմ որ միշտ բարեացակամ գտնուած էք ինծի։ Կը ցաւիմ որ յառաջ երթալու ամէն յոյս կորսընցուցի։ Զախորդութիւններէս սոսկալի կերպով յուսահատած եմ։ Աստուած ներէ՛ ինծի, շատ աշխատեցայ բարի մարդ ըլլալու և լաւ կեանք մը վարելու համար։ Շատ մի՛ դատապարտէք զիս։ Քիչ առաջ եկեղեցի եկայ Աստուծոյ աղօթելու։ Մեղ ամէնքս ալ մէկ փոսի մէջ թաղեցէք։»

Թշուառ այրի կինը յայտարարեց թէ շատ երջանիկ կեանք կ'անցնէին մրսաին։ Իր ամուսինին առաջին մտածումը իր կնոջ և իր զաւակներուն վրայ էր։ Երբեք անձնասպան ըլլալու վրայ խօսած չէր, և երբ լրագիրներուն մէջ այսպիսի դէպք մը կարդար, կ'ըսէր.—Անձնասպանը վատ մըն է »

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 28 Սեպտ.—Ամէն կողմէ կը հաստատուի «Լօքալ Անձայկրր»ի այն լուրը թէ Ռուսիա և Գերմանիա պիտի դաշնակցին։ Այս լուրը թէ՛ այսեղ և թէ Լոնտոնի ամէն շրջանակներուն մէջ մեծ յուզում առաջ բերաւ։ Լոնտոնէ կը հեռագրուի թէ Էտուարտ թագաւոր մանաւոր ունկնդրութեան պիտի ընդունի Ֆրանսական դեսպանը։

ԲԵՌԼԻՆՈՒՐԿ.—Մ. Վիթթէ այս առաւօտ հասաւ Բեռլինուրկ։ Զինք ընդունեցին Կայսերական Խորհուրդի անդամներ և կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, քաղաքական պատգամաւորութիւնը, և խստուն բազմութիւն մը։ Մ. Վիթթէ վարդէն իջնելուն պէս հետեւեալ խօսքերը ըսաւ.—«Վեհափառ Տիրոջս հրամանին համաձայն շարժեցայ ամէն պարագայի մէջ։ Ուրախ եմ որ, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ, մեծ համակրութիւն տեսայ առաջ ընկերութեան ամէն դասակարգերուն համար։ Կայսրը իր մօտ կանչած ըլլալով Մ. Վիթթէն, անիկա վազը կը մեկնի «Սթէյա» կայսերական զբօսանաւով։

ԲԱՐԻԶ.—Վարչապետ և Արտաքին գործոց Նախարար Մ. Ռուվիէ և Բարիզի գերման դեսպան Իշխան Ռատոլին այսօր ստորագրեցին պայմանագիր մը Մարոքի խնդրոյն վրայ։ Այսպէս, վերջնապէս համաձայնութիւն կը գոյանայ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Պայմանագրին մէջ ըսուած է որ Մարոքի ոստիկանութիւնը պիտի վերակազմուի, մասնաւոր կարգադրութիւններ եղած են որպէս զի մաքսանենգութիւնը արգիլուի, պետական պանքա մը պիտի հաստատուի և նոր հասոյթներ պիտի ստեղծուին։ Նաեւ ընդունուած է տնտեսական ազատութեան ընկրկունքը։ Այս ծրագիրը, ինչպէս նաեւ Մարոքի ժողովին գումարելիք վայրին վրայ առաջարկ պիտի ներկայացուին անմիջապէս՝ Մարոքի Իմիրին և 1881ի Մատրիտի պայմանագիրը ստորագրող տէրութեանց։ Ֆրանսա և Գերմանիա որոշեցին խնդրել Սպանիայէ որ ժողովը գումարուի Ալճէզիրասի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիական պանքան իր զեղչի սակը բարձրացուց 4%։

ԲԵՌԼԻՆՈՒՐԿ.—«Պորժէվայա Վէտոմոստի» կը ծանուցանէ թէ Զօր. Սդէօսէլ կաթուածի սաստիկ հարուածի մը ենթարկուեցաւ, բայց բժիշկները կը յուսան որ պիտի կրնայ բժշկուիլ։

— Ցարդ անոր համար զինադադար չկնքուեցաւ Քորէայի մէջ, վասն զի ճաբոնցի հրամատարը պահանջեց որ ռուս զօրքերը Թումէնէն անդին քաշուին և ճաբոնցի զօրքերուն թոյլ տրուի մինչեւ Փիրոս առաջանալ, հաղորդակցութիւն հաստատելու համար Քորէայի և Մանչուրիոյ ճաբոնական բանակներուն միջեւ։

ԲԱՐԻԶ.—Նաքարի Լաքասատ գործարանը դադրեցուց իր վճարումները, 3 միլիոն ֆր. բացով։ Այս ծանուցութիւնէն կը վնասուին գլխաւորապէս բարիզեան Տուներ։

— Պաոն Ալֆոնսօ Ռոշիլտ 340 միլիոն ֆր.ի հարստութիւն մը կը թողու։ 21 միլիոն ֆրանք կ'առնէ կառավարութիւնը, իրր ժառանգական աւուրք։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՈՒՄՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր չարաթական նիստը գումարեց երէկ Ղալատիոյ խորհրդարանին մէջ, և զբաղեցաւ իր մէջ այլոց հետեւեալ խնդիրներով։

1.—Ուսուցչական ընտրելեաց Քնեի Ցանձնաժողովը տեղեկագրով մը կը յայտներ թէ այս տարի քննութեան մասնակցած էին 25 ընտրելիներ, 6 այր և 19 օրիորդներ. և ինչ ինչ ծանօթութիւններ տալով անոնց հանգամանաց և քննութեանց վիճակին վրայօք, կը ներկայացնէր յարակից ցուցակով մը նոյն ընտրելիներէն 11ին քննութեանց արդիւնքը։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով նոյն տեղեկագիրը ու յարակից ցուցակը՝ ըստ արդեանց քննութեանց որոշեց, Ա. օգնական մասնագէտ ուսուցչի վկայական տալ Սեվոն էֆ. Երէցեանի հայերէնի համար, Տիգրան էֆ. Զէօկիբրեանի՝ ընդհ. պատմութեան համար, եւ Օր. Անժէլ Հաճնեմանի ձեւագիտութեան և ձեռագործի համար։ Բ. օգնական ուսուցչի կամ վարժուհոյ վկայական տալ՝ Ահարոն էֆ. Թոլճանեանի, Մաւրատ էֆ. Մուրատեանի, Օր. Նէվրիկ Թէրզեանի, Օր. Լիսվէնի Կարապետեանի և Օր. Սիրանոյշ Մէնգիլէեանի։

2.—Մայրաքաղաքիս նախակրթարաններու քննութեանց գրաւոր փորձերուն գնահատումը մեծագոյն մասամբ կատարուած և ցուցակագրուած ըլլալով, խորհուրդը ուշադրութեան առաջ դայն և տեսնելով որ մէկ քանի հիւղեր դեռ կը պակսին, որոշեց ստիպանօք խնդրել քննիչներէն որ փոխանցեն յանձնարարեալ ցանկը մինչեւ յառաջիկայ նստին։

3.—Սկիւտարի եկեղեցեաց միացեալ Թաղ. Խորհուրդը գրով մը կը ծանուցանէր թէ վարժարանաց տեսչութեան պաշտօնին կոչած է Գալուստ էֆ. Մալաթեանը։ Նոյնպէս Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդը կը յայտարէր թէ վարժարանի տեսուչ կարգուած է Սրիստակէս էֆ. Պոյաճեան։ Խորհուրդը քննելէ ետքը նոյն տեսչաց հանգամանքները, արժանաւոր դատեւ զանոնք նոյն պաշտօններուն է Կարմ. կանոնագրին վերաքննեալ 41րդ յօդուածին համաձայն, վաւերացնելով այս ընտրութիւնները որոշեց յայտարարել Ս. Պատրիարք Հօր ի հաստատութիւն։

4.—Ասկէ առաջ Խորհրդոյ քննութեան ներկայացուած էին «Նուվէլ Ալֆապէ Ֆրանսէ» և «Պէլ Բառօլ» անուամբ ֆրանսերէնի քերական մը և ընթերցանութեան դասագիրքի մը ձեռագիրը։ Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ այդ գրքերուն նկատմամբ կատարուած քննութեանց տեղեկագիրը և դիտուած մէկ քանի բարեփոխութեանց համար արժան դատեց քննութեանց տեղեկագրին հետ վերադարձնել զանոնք իրենց հեղինակներուն, ըստ այնմ նշանակուած բարեփոխումները կատարելու և յետոյ ներկայացնելու, պարտաւ պաշտօնը տնօրինելու համար։

ԵՊՈՎԳԻՒՈՅ այցելու հովիւ Տ. Մըկրտիչ քհ. Զէլտաեան, որ ասկէ առաջ Ատիս Ապապէյէն ճամբայ ելած և հասած էր Ադէքսանդրիա, այս անգամ կը գրէ Պատրիարքարան թէ չորեքշաբթի օր նոյն տեղէն ճամբայ ելած է Եբրիվիկ չոգենաւով, մայրաքաղաքս գալու համար։

ԱՐՄԱՇԻ չորս աբեղաները առջի օր, վանահայրական փոխանորդ Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ.ի ընկերակցութեամբ Պոլիս եկան և Ս. Պատրիարք Հօր Բերայի բնակարանը երթալէ վերջ, Պատրիարքարանի մէջ հիւրընկալուեցան։ Աբեղաները երէկ ներկայացան Պատրիարքանդ Տ. Գարրիէլ Սրբազանի և այսօր ալ կը ներկայանան Ս. Պատրիարք Հօր։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ Մարզուանի առաջնորդական տեղապահ կարգեց Տ. Մամբրէ քհ.ն և Սիմնաճի քէօյի համար ալ, տեղւոյն աւագերէց Տ. Ատամ քահանան։

ՆԻՑՏԷՅԻ Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան դէմ, ասկէ առաջ գանգատագիր մը եկած էր և Պատրիարքարանէ ալ յանձնարարուած էր կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպս.

ԲԱՐԻԶ.—Շաբաթի Լաքասատ գործարանը դադրեցուց իր վճարումները, 3 միլիոն ֆր. բացով։ Այս ծանուցութիւնէն կը վնասուին գլխաւորապէս բարիզեան Տուներ։

— Պաոն Ալֆոնսօ Ռոշիլտ 340 միլիոն ֆր.ի հարստութիւն մը կը թողու։ 21 միլիոն ֆրանք կ'առնէ կառավարութիւնը, իրր ժառանգական աւուրք։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՈՒՄՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր չարաթական նիստը գումարեց երէկ Ղալատիոյ խորհրդարանին մէջ, և զբաղեցաւ իր մէջ այլոց հետեւեալ խնդիրներով։

1.—Ուսուցչական ըն

Գալեանի, որ քննէ խնդիրը և կարեւորը անօրինէ։ Առաջնորդ Սրբազանը կը տեղեկացնէ թէ՝ տիպուած է այդ քննութիւնը քիչ մը ատեն եւս յետաձգել, որովհետեւ Ս. Կարապետ վանքէ կը գտնուի և վարժարանական գործերով զբաղած ըլլալուն, մէկ երկու լրագրէն քաղաք պիտի իջնէ։

ՊԱՐՍԻՑ Վեհ. Շահը, Անդրկովկասեան երկաթուղիին Պալասատի կայարանին մէջ, իր ներկայութեանը ընդունած է Շամախի առաջնորդ Տ. Անանիա եպիսկոպոսը, մէկ քանի քահանաներու հետ։ Առաջնորդ Սրբազանը, Լեդ. Հայոց Ս. Հարապետին կողմէ շնորհաւորած է վեհ. Շահը Եւրոպայէ վերադարձին առթիւ։ Ցետոյ բարիքալրտեան համար ուրիշ պատգամաւորութիւն մը ալ ներկայացած է, գլխաւորութեամբ Տ. Նահապետ եպիսկոպոսին, որ Տփղիսի երեւելիներուն ընկերակցութեամբ ընդ առաջ գացած էր հանի Քեւապուլի կայարանը։ Պատգամաւորութիւնը բարեմաղթութեան և երախտագիտութեան ուղերձ մը մատուցած է վեհ. Շահին։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՁՕՐՈՒՄ, Մեծ. Ցարութիւն էֆ. Շինիվիթեան.— Սացանք ձեր նամակն ու ներփակ տոմսը, զոր երբ հասցէին ներկայացուցինք 100 ղրուշ միայն վճարեց, և մենք ալ այնպէս արձանագրեցինք ձեր հաշուոյն։ Հեռուեւաբար 8 ղ. եւս կը պարտիք։

ԳՈՐՄԱԿԱԼԱԹԻՒՆ (Պրուսա). — Գանձեցինք ձեր ղրկած բաժնեգիները։

Տէր եւ Տիկ. Մ. Միսնասեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Միսնասեան եւ զաւակուն, Տիար Հրանտ Միսնասեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Թիյսիզեան եւ զաւակուն, Տէր եւ Տիկ. Ց. Աւեսիսեան եւ զաւակը, ինչպէս նաեւ Պազսլեան եւ Տէմիրզաբուլեան ընտանիքները ցաւ of ursի կը ծանուցանեն դառնադէս մահը

ՄԵԾԱԳԱՏԻՒ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԷՖ. ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

(ՓԱԼԷՄՓԵԱՐ)

Յուղարկաւորութեան տէուր ա-ռառոդութիւնը պիտի կատարուի վաղը կիրակի, ժամը 3ին, Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցին, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը եւ անկէց պիտի ամփոփուի տեղւոյն Ազգ. գերեզմանատան մէջ։

Սկիւտար, 17/30 Սեպտ. 1905

ԾԱՆ.— Մահագդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

ՌՈՂՈՐԱԿԱՆ ՐԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 3ին Վեր. Ա. Գ. Շմաւոնեան։

Կէսիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 4ին Հ. Ս. Պարսէմ։

Սկիւտարի մէջ ժամը 4ին Բրօֆ. Ց. Հ. Ձէճիլեան։

Պայսըլ-Հասանի մէջ ժամը 4.30ին Վեր. Ց. Գ. Գրիգորեան։

Խազիւղի մէջ ժամը 7ին Պատ. Ս. Ց. Զորիկեան։

∴ Երեւ. Բրիտ. ընկ.ի աղօթաժողովը տեղի պիտի ունենայ ժամը 9ին Դումլուպուի Իէսդին մէջ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

29 Սեպտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 60
Բէժի	(Fran. Turcs)	410 —
Օսմ. Միացեալ	(R. Nv. Unif.)	90 95
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	134 75
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	609 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	80 —

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի Ճումա կիւնիւ Սէլամլըք բէսմը ալիսիւնէն սօնրա չաան պույրուլմա մէսասատէի Սէնիյէի հաղրէթը Բահչէսի իւզէրինէ Իթալիա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Մարքի Իմբէրիալի հաղրէթլէրի վէ պատէհու Ալմանիա ժաղանաթիկիւղարը Պաոն տիւ Պոման ճէնսպէրի սուրէթը դայրը ըսմէլէ հուզուրը Նէվքէթմէվֆուրը հաղրէթը Թահարիւէ չէրէֆ միսուլէ նարլ օլմուշլար տբը։

Մուսիւլէյն Պաոն տիւ Պոման պէրան սէյանաթ Տէրսաատէթէ կէլմէշ օլան բրէնս Իպէնպուրկ հաղրէթլէրինի Զաթը Նէվքէթսիմաթը հաղրէթը Բահչէսէյէ Թաղսիմ էդէմէշ տբր։

ՆԵՐՔԻՆ

Երկու

քանի մը չաթաթ, կամ քանի մը... ամիս (ա՛լ գործը գիտէ)։

Եթէ մինչեւ Զինաւոր երթալու ալ ըլլաք, նորէն վստահ եղէ՛ք թէ ձեր ազգականներէն կամ բարեկամներէն մէկը միջոցը կը գտնէ անպատճառ ձեր եռեւէն գալով... ձեզի հիւր մնալու։

Բարեկամներ ունիմ, որոնք անհուն հաճոյք մը կ'զգան զիս տանջելու մէջ. (ո՞ղջ ըլլան)։

—Սըրիկա անհանգիստ ընելու համար արդեօք ի՞նչ կրնանք ընել, կը մտածեն անգութները։

Ու կ'որոշեն մտերմական... այցելութիւն մը տալ ինծի։

Ի՞նչ, պզտի՞կ բան կը կարծէք այս չարչարանքը. — ա՛, չէ՛, կը սխալիք և ա՛յնչափ կը սխալիք, որչափ չէ սխալած գուցէ... Սիմոն Գափամաճեան իր նորատիպ բառարանին մէջ։

Ո՞վ դուք՝ նորեղբօրաղջիկներ, հօրաքոյրներ, քեռիներ, տալե՛ր, զոքանչնե՛ր, կեսուրներ, «օխար-պարտ»ներու ազգականնե՛ր, և դուք՝ ո՞վ դրացիի աղջիկներ, դրացիի կնիկնե՛ր, ու դրացիի զոքանչներ, որ մոլութիւնը ունիք միշտ իրարու հիւր երթալու, պատրաստ եղէ՛ք, այս օր ձեր կարգն է, զի... փառայով չէ՛, այլ սբրայով, այսօր ալ ձեր... միսը պիտի ուտեմ։

×

Կ'ենթադրեմ թէ անհեղի կոիւ մը կ'ընէք ձեր տիկինին հետ, որ տոմաթքսին օլսան փոխանակ երեսուն փարայի առնելու... երեսունը-հինգ փարայի գներ է։

կա՛մ կ'ենթադրեմ թէ՝ գուցէ օդին աղդեցութենէն՝ անուշ պէսքը կ'զդաք ձեր կնկանը հետ զրաստական tête-à-tête մը վերացական հաճոյքը վայելելու։

Եւ կամ, վերջապէս, —աւելի՛ իրապաշտ ենթադրութիւն մը,— թերեւս բանդպոնիդ հանած՝ զրաղած էք տաքերնիդ լուալու։

Ու մէյ մըն ալ յանկարծ... չա՛թ չա՛թ չա՛թ։

—Պատուհանէն նայէ՛, ո՞վ է։

—Հիւ՛ր է եկեր։

Առի՞ր մի փոքանքը։

Երկվայրկեանի մը մէջ, ձեր բոլո՛ր գիտցած ու չգիտցած հայհոյանքներուն և անէծքներուն revue՝ կ'ընէք հաստատելու համար թէ չէք մոռցած տասկաին զանոնք։

Կը բարկանաք, կը զայրանաք, կը փրփրիք, կը կատղիք, կը բորբոքիք... միւս կողմէն՝ բանդպոնիդ հագնելով։

Բայց, ի տես ձեր սիրելի հիւրերուն, սրտիդ մէջ ժպտուն երեւոյթ մը ստանալ ու բացագանչել անհուն ուրախութեան անպատում շնչով մը.

—Աս ի՞նչ հով փչեց..., ո՞րչափ ատենէ ի վեր ձեզի կը սպասէինք։ հրամմեցէ՛ք... չէք գիտեր մեզի ո՞րչափ երջանկացուցիք ձեր այս այցելութիւնով։

Օ՜ Մոլիէռ, հո՞ս ես։

×

Եթէ սիրելի հիւրերը մտադիր են ձեր ճաշը պատուելու... ի՞նչ դժբաղդութիւն, Տէ՛ր իմ։

Հաւանականաբար, ձեր էրիկ-կնկան ճաշի menuն պարզունակ հանդամանք մը ունի նոյն օրը, որով հարկադրած էք մէկ քանի extra numéroներ աւելցընել ձեր ճաշացուցակին։

Ու վերջին պահուն, Աստուա՛ծ իմ, ի՞նչ կարելի է պատրաստել վայրկենական։

Ա՜ս.., չա՛տ երկար կը տեւէ. ա՛ն հազիւ մէկ ժամէն կ'եփի։

Այլ, աւանդական պրզոլան, պատմական, դասական ու ո՛չ անակնկալ կերակուրը բոլո՛ր... անակնկալ հիւրերու։

Բայց, որովհետեւ երբ մարդուս գլխուն embêtement մը գալու ըլլայ, երբէ՛ք մինակը չի գար, ձեր չոր բաղդէն մօտակայ մասվաճառն ալ գոց կ'ըլլայ... կամ ոսնի պատճառաւ, կամ սուգի պատճառաւ և կամ... նը-չանուելու առթիւ։

Ու կ'սկսիք, հեւ ի հեւ, փողոցէ փողոց ու թաղէ թաղ պտըտիլ, ի խընդիր մասվաճառի խանութի մը, մինչ ասդին ձեր խեղճ կնիկը ճիւ՛կ ճիւ՛կ կուգայ՝ ձեզի սպասելով անհամբեր։

(Ձեզի խնայելու համար լոկ, մէկդի կ'ընեմ այն խիստ կարելի հաւանականութիւնը թէ՝ կրնայ ըլլալ որ նաեւ ձեր գրպանը չգտնուի... «աւելորդ դրամ» (խօսելու ձեւ մը պարզապէս, որ բնաւ փարայի չգոյութիւնը կը նշանակէ), որով ստիպուիք մասվաճառին դիմելէ առաջ.., վաչխառու բարեկամի մը գթութեանը դիմել։)

Ու որովհետեւ կարելի չէ քառասուն տարին անգամ մը եկող հիւրի մը իր ամբողջ ճաշ չոփ-չոր պրզոլա մը հանել միայն, օ՛ն ուրեմն, ա՛լ Թափառական Հրեայի պէս պտրտե՛ցէք խանութէ խանութ, նպարավաճառէ նպարավաճառ, խոհարարէ խոհարար, մինչ անդին՝ ճաշի ատենը երեք քառորդ ժամ անցած է արդէն, և հիւրերը, որոնք՝ քու սեղանդ կատարեալ ախորժակով ճաշելու համար, հաւանականաբար առջի իրիկուընէ իսկ զանցառած էին իրենց ստամոքսը խնամել, անօթութենէ իրենց աչքերուն դէպի դուրս իյնալը կը զգան։

Բայց, դուք ի վիճակի չէք անուշտ այս նրբութիւնը հասկնալու, քանի որ... ձեր ախորժակը գոցուած է։

Ձեր խեղճ տիկինը, ամօթէն գետնին տակերը անցնելով, կը ջանայ հիւրերը զբաղեցնել խօսքով։

Բայց, գացէ՛ք տեսնեմ խօսք հասկըցնել մէկո՛ւ մը որ... անօթի՛ է։

Վերջապէս, պաճալաճիի աչկերտի մը նման ծարաները չլակած, վազելէն կասկարմիր կարած եւ քրտինքներու մէջ լողալով, ձեր տունին դռնէն ներս կը խուժէք՝ ապահովաբար առանց օրհնելու յիւտակը ձեր հիւրերուն։

Ու ամբողջ տունին մէջ խռոված միսի ու էրած ճարպի հոտ մըն է որ կը լեցնէ... փրկարա՛ր, դասակա՛ն ու աւանդակա՛ն պրզոլան է որ կ'եփի կոր, անօթի հիւրերուն քիթը խնկարկելով։

×

Եթէ ձեր հիւրերը sans façon հիւրեր են, à la bonne heure! բայց եթէ էքիֆէքլի են, վա՛յ ձեր գլխուն։

Աչխարհս երեսը կնո՞ք երեւակայել աւելի զարհուրելի բան մը, քան էքիֆէքլի հիւրը, որուն հետ խօսելու համար առաջուընէ... սև բրաէնկօթ ու ձերմակ ձեռնոց դնելու է։

Նախ՝ ատ մարդոց հետ խօսելու համար, կանխապէս քանի մը տասնեակ տարիներ պէտք է համալսարանները յաճախել։

Այնպիսի կարեկցական նայուածքներ ունին որ, հարձեա ձեր վրայ չափազանց կը մեղքնան կոր և իբր թէ կ'ուզեն ըսել շարունակ.— Աստուա՛ծ իմ, դուք ալ մա՛րդ էք։

Անոնց հետ խօսիլը՝ ահա՛ խնդիր մը։ Անկարելի՛ է հասկնալը թէ ի՞նչ բանէ կ'ախորժին։

Եթէ ճաշոնի մասին խօսիք, երեսնին կը կախեն. եթէ եկեղեցական պատմութենէն բարբառիք, քիթերնին կը կախեն. եթէ գրականութեան ակնարկէք, «ատ ալ խօսելիք նի՞թ է» ըսելու սուրաքը կը շինեն ձեզի. եթէ բամպակի հրապարակին խօսք բանաք, կը սկսին յօրանջել. եթէ քարիւղին գինը խօսակցութեան նիւթ ընէք, «ինծի ի՞նչ» պատասխանելու երեւոյթը կը ստանան։

Ու դուք երեւակայելով որ՝ ձեր էքէֆէքլի հիւրերը թերեւս աւելի կը նախընտրեն լռելը, երբ պերճախօս լռութիւն մը սկսիք պահել, այն ատեն ալ կ'ըսեն.

—Զխօսի՞ք, սիրելի՛ս։

...Մարդ՝ յանցաւորի ողորմելի դէմքը կ'ունենայ միշտ այդ փորձանքը-հիւրերուն քով։

Անոնց քով՝ մեր ներսիդին յարատեւ վախ մը ունինք միշտ թէ՝ արդեօք թերութիւն մը գործեցինք։

Մեր սեղանին վրայ ճաշած ատենները, կամուրջին վրայի Առնավուտ խոհարարներուն քով լուբիայի փիազ ուտելու դէմքը ունին։

Հարի՛ւր անգամ, հազար անգամ և միլիոն անգամ երախտապարտ պիտի ըլլայինք էքիֆէքաւոր մարդոց եթէ հաճէին չտեսնուիլ երբէք ամէքիֆէքաւոր մահկանացուներու հետ...

Սակայն, որո՞ւն կ'ըսես, անոնք մեր երկրաւոր տանջանքներն են, որոնք մեզի հետ կը տեսնուին՝ կարծես մեր ստորադասութիւնը մեր երեսին զարնելու համար միայն։

×

Հապա ճաշատանին վրայի տանջա՛նքը։

—Հրամմեցէք, կերէք։

—Շնորհակալ եմ, կերայ։

—Կ'աղաչեմ, սրկէց ալ առէք։

—Չէ՛, արդէն առի։

—Դեռ չկշտացաք, խնդրեմ քիչ մըն ալ կերէք։

—Մէռնի՛, չեմ ուտեր։

—Ոտքերնիդ պագնեմ, կերէք։

—Դուք բան մը չէք ուտեր կոր։

—Ի՞նչպէս չէ՛։

—Սրբոր ալ համը նայեցէք. չէ՞ք ախորժիր, ուրիշ բան մը կ'ուզէ՞ք, չէ՞ք ուզեր, ինչո՞ւ չէք ուզեր, արդեօք պիտի ուզէի՞ք, ինչու չպիտի ուզէիք...։

... Ու ասոնցմէ վերջը՝

Արդեօք մեր հիւրերը ձանձրացա՞ն, արդեօք պիտի ձանձրանա՞ն, ինչո՞ւ ձանձրացան, ինչո՞ւ չպիտի ձանձրանան, արդեօք կը ձանձրանային կոր...

Ի՞նչ, կը կարծէք որ պզտի՞կ տանջանքներ են ասոնք։

×

Ու բոլոր այն փորձանքներէն ետքը, կը փափաքի՞ք որ ձեր հինգ հիւրերը իրիկուն մը ձեր տունը գիշերել տամ, քանի որ ա՛ալ կայ հաւանականութիւններու մէջ։

Օ՜, չէ՛, անոգ եղէք. ա՛յնչափ անգութ չեմ։

Բայց, ենթադրենք որ ձեր հինգ հիւրերը այս գիշեր մնացին ձեր տունը, որ ընդ ամէնը... չորս սենեակ ունի, որոնք հազիւ ձեզի կը բաւեն։

Ենթադրենք նաև որ հինգը մէկէն թխէք մէկ սենեակի մէջ. բայց անկողինները...։

Մարդիկը ո՞ւր պիտի պառկին։

Ու հիմա կը սկսի... անկողնի մասին բացկանութիւնը թաղեցիներէն։

—Քա անաչէ՛ն աւելորդ անկողին մը ունի՞ս։

×

Հիւրասիրութիւնը կրնայ աղուոր բան մը ըլլալ, ըստ ձեզի։

Բայց, գացէ՛ք մէյ մը հասկնալ ասիկա ամառը գիւղ գացողներու, եւ կառնէք ձեր բերնին փայը։

ՊԱՐՈՆ ՄԻՄՈՍ
ՄԵՌԵԼՈՑԻ
ԿԵՐԹԱՑ

Ամէն մարդ Մեռելոցին օրը գերեզմանատուն կ'այցելէ իր մեռելները օրհնել տալու համար։

Ես ալ ճիշտ տասը տարիէ ի վեր ամէն Մեռելոցին օրը գերեզմանատուն կ'ելլեմ, տեսնելու համար թէ նայի՞նք մեր համայնքին իգական սեռին մէջ աղուոր մը ծնե՞ր է։

Կալանդրիի դէմ խոշոր թերացում մը պիտի ըլլար այս հարցումս որոշ պատասխան մը տալ հոս, որով կը նախընտրեմ լռել... առանց ո՛չ մէկուն սիրտը կոտրելու։

×

Մեր համայնքին մէջ աղուոր կիներ չկա՞ն մինթէ։

Օ՜, քա՛ւ լիցի, այս տեսակ սրբապղծութիւն մը պիտի սպասէ՞ք ինէ։

Բայց, հաւանաբար, գերեզմանատուն այցելողներու խումբին մէջ չէ՞ որ կը վխտան մեր համայնքին poix de beautéները։

Արդէն, պիտի կրնայի՞ք երբէք հասկնալ, ըմբռնել, բացատրել և տրամաբանել թէ՝ կին մը, որ ամենափոքր յատկութիւնը ունի սիրուն ըլլալու, երբեք ոտք պիտի կոխէր գերեզմանատան տխրաբոյր դռնէն ներս։

Հապա այն ատեն իրենց մեռելները ո՞վ օրհնել պիտի տար։

Ոչի՛նչ աւելի պարզ։

Աղուոր կիները իրենց պառաւ մամաները, խփած կեսուրները և կամ չա՛տ չա՛տ... ոգեղ աղգականուհիները կը ղրկեն գերեզմանոց՝ մեռելները օրհնել տալու պաշտօնը յանձնելով անոնց։

Ասոր մէջ ոչինչ կայ անշուշտ անպատեհ, սակայն, տեսած էք երբեք գեղանի կին մը, որ գերեզմանոցէն ներս մտնէ... մտնելէն առաջ։

Ամէն կին որ քիչ մը աղուորութիւն ունի, կը հաւատայ որ թէ՝ ինք անմահ է և թէ՝ իր աղուորութիւնը։

Արդ, ինչո՞ւ պիտի ուզէիք որ երթար գերեզմաններու վրայ խորհրդածել թէ՝ օրին մէկը իր պաշտելի մարմինն ալ պիտի դայ թաղուիլ այս սեւ հողին տակ, իր աչքերը, որոնք ա՛յնչափ սիրտեր կը բռնկին, օրին մէկը սողունները բոյներ պիտի դառնան։

Ինչո՞ւ կեանքի պատրանքներուն դառնութիւնը զգացնել իրեն։

Լաւագոյն չէ՞ որ անիկա, իր բուրումնաւէտ boudoirին մէջ, կակուղ բազմոցին մէջ ընկղմած ու աչքերը եռաղկոտ, հաւատայ միշտ թէ իր մարմինը միշտ այսպէս աղուոր պիտի մնայ, իր աչքերը՝ միշտ այսպէս փայլուն, ճակատը՝ մի՛շտ անխորշոմ և շրթունքը՝ կարմիր վարդի մը թերթիկները ցոդաւէտ։

Օրին մէկը ամէնքս ալ պիտի մեռնինք,—ասիկա ամէնքս ալ բաւական գիտենք կարծեմ։

Սակայն, ի՞նչ հարկ, տարին տասներկու անգամ երթալ, գերեզմաններու վրայ այս անախորժ իրականութեան վրայ մտածել։

Եթէ ասիկա օգուտ մը ունեցած ըլլար, առաջին անգամ ե՛ս պիտի ըլլայի ձեզի յանձնարարողը որ ամէնքս մէկ երթանք գերեզմանոցներու մէջ բնակիլ՝ ամէն վայրկեան մտածելով թէ օրին մէկը պիտի մեռնինք։

Սակայն, տէ՛ր իմ, ի՞նչ օգուտ ունի այս, բացի մեր ախորժակները գոցելէ։

Պետրոս Դուրեան օրը քսանը չո՛ր ժամ մահուան վրայ կը մտածէր և... քսանը չորս տարու մեռաւ։

×

Թո՛ղ որ սակայն, Մեռելոցի օրերը, գերեզմանոցներու մէջ պարտողները ամէն բանի վրայ կը մտածեն, բացի... մահուընէ։

Երիտասարդները սիրային conquêteներ ընելու կը նային։

Աղջիկները կը յուսան էրիկ մը գտնել։

Պզտիկ տղաքը... չեֆլենպիճ կը գողնան։

Ոմանք գաղտագողի օղի կը ճնկեն մեռելներուն... կենացը։ (Ի՜հ դառն նեղնութիւն)։

Ու ամէ՛ն մարդ, հաւասարապէ՛ս և առա՛նց բացառութեան, կը խաչի առջեւ։

Զափրասին նպաստը առատութիւն կը բերէ կոր աշխարհին, բայց անկուտութիւն իր քաղաքին։

Անշուշտ կատակերգակի բնածին կոչումդ պիտի արգիլէ քեզի սրտմտիլ այս կատակաբան տողերէս, ո՞վ իմ սիրելի վարպետս, գուն որ առաջին անգամ միմոսութեան սերը ներշնչեցիր քու խոնարհ աշակերտիդ։

Բայց, խոստովանէ՛ որ դու ալ բաւական զաւեշտական կը գտնես սա խաղը ընութեան, որ կ'երեւի թէ հաճոյք կը զգայ ամէն անգամ նուաստիդ գլխուն բերելով անձրեւ մը։

Աշխարհ հակասութիւններով լեցուն է արդէն։

Հողագործը, որ անձրեւ կը փնտռէ երկնքին եւսոր՝ կաթիլ մը խակ ջուր չի գտներ, իսկ դուն որ նպաստիդ օրը բաց օդ մը կ'ուզես անպատճառ, անձրեւէն զատ ոչի՛նչ կը գտնես։

Ի՞նչ կ'ըլլար եթէ Տէրը քու բոլոր անձրեւներդ հողագործին, և անոր բոլոր չոր օդերը՝ քեզի տար։

Ծաղի՛կ Ծաղի՛...կ
Կը պոռային լը-
բաբրաշտեռները։

—Տո՛ւր նայիմ հատ մը, ըսելու քաջութիւնը ունեցայ այսօր վերջապէս քառասունոց մը այքէս հանելու հերոսական դիւցազնութիւնը գործելով։

—Ձեմ կրնար տալ, պատասխանեց մարդը ժպիտով։

—Զիա՞րդ։

—Դուք կի՞ն էք։

—Կարծեմ ո՛չ։

—Ուրեմն այս թերթը միայն կիները կը գրեն և միայն կիները կը կարդան։

—Նա՛ քառասունոցը, ըսի՝ քանի մը քայլ հեռուէն ցուցնելով մէջերնին մէկ քսաններորդ մասը։

—Դրամին համար չէ՛, մենք քեզի վերէսկէ ալ կուտանք...

×

—Կը սխալիք, ըսի բնականաբար մեկուսի։

—Բայց, առաջին տպագրութիւնը սպառեցաւ, հիմա երկրորդը կը տպուի կոր։

... Կեանքիս մէջ միայն երկու անգամ զարմացած եմ. մէյ մը այն օրը, երբ տեսայ հայ խմբագիր մը —Վ. Փափազեան սիրելի բարեկամս— իր... անձնական կառքին մէջ, և մէյ մըն ալ այսօր, երբ ըսին թէ՝ հայերէն թերթ մը երկրորդ տպագրութեան անլուր պատիւին կ'արժանանայ։

—Ուրեմն ես հիմա առ թերթը չը-պիտի՞ կրնամ տեսնել, ըսի լրագրավաճառիս՝ պաղատական շեշտով մը։

—Քանի որ ա՛յնչափ կը պնդէք, ես իմինս կուտամ։

×

Անհուն կնամեծարութեամբ մը բացի էջերը կնոջական հանդէսին, ուրիշ կուգային չատ մը կիներու հոտեր, որովհետեւ ապացուցուած է թէ կիները մանաւոր հոտ ունին, մանաւանդ... գրագէտ կիները։

(Մի՛ հարցնէք հիմա ինծի թէ ի՞նտոր կ'ըլլայ թերթի մը էջերը... կնամեծարութեամբ բանալ. ասիկա չի բացատրուիր։)

Պարահանդէսի մը մէջ, ինտո՞ր կին մը պարի կը հրաւիրէք կնամեծարութեան պայմաններուն համաձայն.—

Դէմը կ'անցնիք, խոնարհութիւն կ'ընէք, կը ժպտիք, գարձեալ խոնարհութիւն մը և նորէ՛ն ժպիտ մը.—

Նոյնը կրնաք ընել նաև Ծաղիկ ճնոջական հանդէսին էջերը բանալու համար... ամենայն կնամեծարութեամբ։

Ու, զարմացայ։

Մեր մէջը ա՛յնչափ գրագէտ կնիկ կայ եղեր և մենք խապար չունէինք.— Ի՞նչ անհերելի կապուտութիւն, Տէ՛ր իմ։

Եւ մանաւանդ մեր մէջը ասկէ ետք ա՛յնչափ նոր գրագէտ կնիկներ մէջտեղ պիտի եկնեն, և մենք նորէ՛ն խապար չունինք.— Ի՞նչ անհերելի անզգամութիւն, Տէ՛ր իմ։

×

Առաջին օրը, երբ իմացայ թէ մեր կնիկները մանաւոր թերթ մը պիտի հրատարակեն,

—Վա՛յ գլխուս, բացագանչեցի, ասկէ վերջը ամէն կին պիտի կրնայ գրել։

Նոյն բանը թէեւ կ'ընեն նաև էրիկ մարդիկ չատոնց ի վեր, սակայն սա՛ տարբերութեամբ միայն՝ թէ ասոնց գրածները, տրամաբանական բաներ կ'ըլլան յաճախ։

Բայց, երեւակայեցէ՛ք մեր վիճակը, երբ ամէն կին սկսի գրել։

Առաջուընէ կրնաք վստահ ըլլալ թէ մէկուն բածին երբէք միւսը չպիտի հաւանի։

Իրենց արդուզարդները նախակարպետ օրինակներն են արդէն ըսածներս. մէկը սեւ կը հագնի, միւսը ճերմակ, անդիմինը կարմիր, վերջապէս աչխարհիս երեսը ո՛րչափ կին կայ, ամէնն ալ իրարմէ տարբեր գոյն մը կը կրեն։

Ապահովաբար կիները չպիտի կրնայի գործածել Հազարապետեանին համբաւաւոր վերնագիրը թէ՝ Ինչ գոյն ունիմ։

Կիներուն համար ա՛յնչափ դիւրին ըլլալու չէ իրենց գոյները որոշել։

Հապա ո՞ւր դնենք բանաստեղծին պատգամը՝ կիներու համար ա՛յնչափ քիչ փաղաքշական.

Կինը փոփոխամիտ է,
Ցայն վստահողն ապիտ է։

Ո՛րչափ ալ քմծին ըլլայ այս երկտողը նորէն մարդ կը խորհի ակամայ, ինտո՞ր ընթերցող մը առանց անմիտ մակդիրին արժանանալու պէտք է վրատահի գրագիտուհիի մը գրածին, երբ վ. Իկօ անգամ կ'երգէ,

Ցայն վստահողն ռեմիտ է։

(Սխա՛լ խօսք մը արդէն ինքին, քանի որ ասա թէ ոչ ամէն մարդ պէտք էր քիչ շատ... Ս. Փրկիչ երթեւեկէր կեանքին մէջ գտնէ մէկ քանի անգամ.)

Հապա ինտո՞ր կարելի է հաւատրնծայել կին հրապարակագիրի մը պատգամներուն, երբ հաւասարապէս ընդունուած է թէ... «կինը փոփոխամիտ է։»

×

Աւելորդ է ըսել թէ անշուշտ այս տողերս ակնարկութիւն մը չեն բնաւ յարգելի պաշտօնակցուհիներու, որոնց հանդէպ ունիմ խորունկ պատկառանք մը, և քանի որ արդէն անոնք միւս կիներէն անջատ բացառութիւններ կը կազմեն՝ մի միայն իրենց գրողի յատկութիւնո՛վը իսկ։

×

Այս entre parenthèseէն ետք վերադառնալով, կիներու հանդէսին զարունակութեանը, ժամ առաջ ըսեմ թէ հիանալի էր ան։

(Այս խօսքիս համար բարենի՛ մը ինծի՝ Վահան Թօշիկեանէն)։

Միայն քիչ մը զարմանք պատճառեց ինծի —նորէ՛ն զարմանք— մէկուհիի մը յօդուածը (առաջին անգամէն ինչ հարկ անուսի) որ ըսած էր թէ մեր աղջիկները պէտք չունին ֆրանսերէն սովրելու, այլ բաւական է եթէ սովրին միմայն fkrկեֆ, fnոck, թոգմագ, վարտիկ-չապիկ կարել և այն։

Ո՞րչափ ալ դրական ըլլայ՝ վարտիկ-չապիկ կարելու այս դաստիարակութիւնը, կը կարծէ՞ք որ սակայն միմայն fkrկեֆ, fnոck և թոմմագ բանիլ գիտցող աղջիկ մը՝ այս դարուս մէջ՝ կարելոյ գլուխը անցընել նարնջածաղկի պակը։

Սակայն, ըսուած է որ ամէն մարդ այս աչխարհիս վրայ իր չանը նկատի կ'առնէ։

Դուք ձեր գիտցածը կ'ըսէք, ես՝ իմ գիտցածս, և ընթերցողը, որ թէ՛ ձեր քաջը կը կարդայ և թէ՛ իմ ըսածս, ա՛չ ձերինին կը հաւնի, ո՛չ ալ իմինիս, այլ միմիայն... իրենինին։

×

Կ'իմանամ թէ բոլոր այն լրագրավաճառները, որոնք Ծաղիկ կը ծախեն, փոխանակ իրենց յատուկ անհոգոյ պուչրուքերը արձակելու... ծաղիկ մը պիտի փակցնեն իրենց պութոնիէռին, ծաղիկ մը, զոր շաթաթ շաթաթ միայն պիտի թարմցնեն։

Այն կիները, որոնք Ծաղիկ կը կարդան, ծաղիկ մը պիտի ունենան միշտ իրենց կուրծքին վրայ, զանազանելու համար անշուշտ ա՛յն կիներէն, որոնք Ծաղիկ չեն կարդար։

Երբ տեսնէք կին մը, որ ծաղիկի փունջ մը ունի մէկ ձեռքը և Ծաղիկ կը կարդայ հայ-լայթ կին մըն է սա։

Ծաղիկ հանդէսին բաժանորդները կրնան իրը բաժնեգին ամէն տարի ղրկել մէյմէկ... ծաղկեփունջ.— «Ծաղիկը՝ ծաղիկով կը փոխարինուի», կ'ըսէ կենցաղագիտութիւնը։

×

Եթէ ըսէի թէ չեմ կարդացած Նիճիի Օրագիրը, իրաւամբ չպիտի հաւատայիք, քանի որ հոն է որ Օրիորդ Նիճի կը խոստանայ զիս ազատել... դդումի կուտ ուտելէն։

Բարի՞ աղջիկ, որ միւս ընկերակցուհիներդ նուազ անգութ կը բարեւնա՞ մտածել... իմ վիճակիս վրայ (թո՛ղ օրհնեա՛լ ըլլայ քու յիշատակդ։)

Բայց, այդ անմեղ ակնարկութիւնը իմ հացէիս ուղղած ատենդ, արդեօք միաքէդ բնաւ չանցա՞ւ թէ՝ կամովն կ'ենթարկէիր ինքզինքդ իմ միմոսական քաչչուքներուս։

Սակայն, առաջին անդամուան համար, քնքուշ մրցակցուհիի մը ասեղի խայթուածքին առջեւ կը լռեմ։

Միայն, պիտի փափաքէի հասկնալ թէ՝ արդեօք ինտո՞ր սիրելի օրիորդը պիտի կրնայ զիս ազատել... դդումի կուտ ուտելէն, ենթադրելով նոյն իսկ թէ դդումի կուտերու մեծաքանակ ըսպառիչ մը ըլլար այս տողերը գրողը, որուն սիրտը կնոջական գրականութեան համար կը բաբախէ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՑԵԱՆ

ՑԼՐ ԵՒ ՑՆՕՐՔՆ
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ & ԳԱԼՍԷՐԻԱՆ